

BRATRUŠOVSKÝ POTOK

ř. km 7,670-7,980,

BIOLOGICKÝ PRŮZKUM

Květen 2016

Bohumír LOJKÁSEK, Korunní 74, 709 00 Ostrava – Mariánské Hory

Autorizace ve smyslu § 67 podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., udělena MŽP ČR pod Č. j. 73639/ENV/14, 4763/610/13

ÚVOD

BIOLOGICKÝ PRŮZKUM

a posouzení možného dopadu záměru

BRATRUŠOVICKÝ POTOK, BRATRUŠOV OPTIMALIZACE KORYTA TOKU

na dotčenou biocenózu

OBJEDNATEL: TERRA-POZEMKOVÉ ÚPRAVY, s.r.o.

Nemocniční 53, 787 01 Šumperk

ZHOTOVITEL: Doc. RNDr. Bohumír Lojkásek, CSc.

Korunní 74, 709 00 Ostrava– Mariánské Hory

Zpracováno na základě

šetření na místě samém
dne 29. 5. 2016

ÚVOD

Biologický průzkum byl proveden na základě objednávky zadavatele z dubna 2016. Cílem terénního šetření bylo zjištění aktuální druhové skladby vodních živočichů v zájmovém úseku potočního koryta, zejména však zvláště chráněných druhů ryb a případné přítomnosti raka říčního.

1. VYMEZENÍ ÚZEMÍ

Pro biologický průzkum bylo jako zájmové území stanoveno koryto Bratrušovského potoka v délce 500 m tak, aby průzkumu byly podrobeny i úseky bezprostředně navazující na trasu předpokládaných zásahů do vodního prostředí. Místopisně se jedná o katastr obcí Bratrušov a Horní Temenice v okrese Šumperk, Olomouckého kraje.

2. INFORMACE O ZÁMĚRU INVESTORA

Předmětem záměru je odtěžení sedimentů z průtočného profilu potočního koryta, oprava podélného opevnění břehů, dřevěných prahů a kamenných spádových objektů v intravilánu obce. Součástí prací bude vybudování dočasných příjezdů pro stavební techniku přes zahrady pobřežníků.

3. VYHODNOCENÍ STANOVIŠTNÍCH PODMÍNEK

Bratrušovský potok byl v minulosti opakovaně upraven. V současnosti má lichoběžníkový tvar koryta o šířce dna 1,5 m a minimální hloubce 1,5 m. Opevnění je provedeno pomocí betonových dlaždic, stabilizace dna pak dřevěnými prahy, které jsou v současnosti z větší části silně poškozené, a kamennými stupni o výšce cca 1 m, které jeví rovněž známky poškození. Hloubka vody v době průzkumu se pohybovala v rozmezí 0,2- 0,3 m, ve vývarech stupňů dosahovala 0,5 m. Tok je z biologického hlediska silně degradován v důsledku opevnění břehů a značného organického znečištění vody, které limituje druhovou skladbu dotčeného společenstva vodních organismů.

Dnové sedimenty jsou v zájmové trase jemně hlinitopísčité a prakticky souvisle porostlé vegetačním krytem. Bylinný porost s chřasticí rákosovitou a orobincem širolistým je v důsledku přítomnosti kumulovaných živin v sedimentech bujného vzrůstu a během vegetačního období dosahuje výšky cca 2 m. Vodní hladina je ve vegetačním období zarostlá převislou vegetací, což i při lokálně silném organickém znečištění, malých průtocích vody a vysokých letních teplotách zabraňuje

kyslíkovému deficitu a umožňuje přežití ryb. Ve dně koryta umístěné prahy jsou objektem částečně zabezpečujícím lokální prokysličování vody. Z ekologického hlediska lze daný úsek Bratrušovského potoka označit za nevýznamný, neplnící funkci biokoridoru pro vodní organismy při případné migraci ve směru proti proudu.

4. METODIKA

Druhová skladba ichtyofauny a případná přítomnost raka říčního byly sledovány elektrolovem v celé zájmové trase. Případný výskyt jiných druhů živočichů byl zjišťován přímým pozorováním a sledováním pobytových znaků.

5. VÝSLEDKY TERÉNNÍHO PRŮZKUMU

Raci

V hodnoceném úseku toku nebyla během průzkumu prokázána přítomnost jedinců raka říčního (*Astacus astacus*). Jednodenním, zevrubně provedeným terénním šetřením, nebyla zjištěna přítomnost svleček - zbytků krúnýřů svlékajících se nebo uhynulých jedinců a rovněž v manuálně prohledaných potenciálních úkrytech nebyl výskyt jedinců tohoto druhu potvrzen. Obecně lze však soudit, že současný stav potočního koryta, zejména dřívější úprava břehů jeho osídlení rakem prakticky vylučuje.

Ryby

Během terénního šetření bylo zjištěno, že hodnocená část toku je osídlena jednodruhovým, věkově nevyváženým společenstvem ryb, které tvoří juvenilní jedinci pstruha obecného (*Salmo trutta*), do toku vysazování ve věku 0+ ČRS MO Šumperk.

Obojživelníci

Během průzkumu nebyl v korytě toku zjištěn výskyt obojživelníků. S ohledem na tvar jeho koryta, technické opevnění a rychlost proudu, lze usuzovat, že vodní prostředí může sloužit pravděpodobně pouze ojedinělým exemplářům skokana hnědého jako vlhké refugium v čase dlouhodobých bezesrážkových období. Během rozmnožování a zimování jsou podmínky v potočním korytě pro obojživelníky nevyužitelné.

Plazi

V předmětném úseku toku nebyl zjištěn aktuální výskyt plazů a podobně jako u obojživelníků, s ohledem na jeho situování, morfologické charakteristiky a minimální potravní nabídku, tam můžeme považovat výskyt semiakvatických plazů (užovka obojková), za nepravděpodobný nebo zcela náhodný.

Ptáci

V době průzkumu byl v průtočném profilu potoka pozorován pouze výskyt konipasa bílého (*Motacila alba*). Jde o druh, který vyhledává hmyz a jeho larvy ve vegetaci potočního koryta. Morfologická charakteristika břehů zájmového úseku potoka, frekvence pohybu koček a osob v navazujících zahradách a absence vhodných dřevin jsou pro ptáky významnými faktory, které nevyhovují jejich nárokům na hnízdění.

Savci

Během průzkumu nebyly zjištěny pobytové znaky savců, kteří jsou na koryta vodních toků obvykle vázáni. Hodnocený úsek tak s vysokou pravděpodobností není ani příležitostným lovištěm vydry říční (*Lutra lutra*) a v žádném případě migračním koridorem bobra evropského (*Castor fiber*).

V souvislosti s uvedenými charakteristikami zájmového úseku potočního koryta a jeho situováním v intravilánu obce, byla absence zvláště chráněných druhů obratlovců předpokládáným výsledkem průzkumu.

6. PŘÍMÉ VLIVY REALIZACE ZÁMĚRU NA DOTČENOU BIOCENÓZU

Při realizaci záměru, zejména odtěžování sedimentů, se zapojeným bylinným krytem, dojde k zásahu do prostředí koryta toku, který změní lokální hydraulické podmínky, kdy dojde k významnému rozšíření plochy omývaného dna a následnému razantnímu snížení výšky vodního sloupce. Neméně významný dopadem těžby sedimentů a dalších prací v rámci realizace záměru, bude vznikající zákal vody, který může být pro juvenilní jedince ryb silně ohrožující i ve vzdálenosti řádově stovek metrů pod dolním okrajem pracoviště. Přímému fyzickému poškození mohou být za určitých okolností vystaveni jedinci, kteří by se vyskytovali přímo v dosahu pracovních mechanismů.

7. NEPŘÍMÉ VLIVY NA FAUNU

Jediným nepřímým negativním vlivem zásahů v korytě potoka bude skutečnost, že rybám se v tomto uměle formovaném korytě zásadně sníží úkrytová kapacita prostředí. Tato skutečnost však pro daný druh není v tamních podmínkách významná z krátkodobého ani střednědobého hlediska, neboť pstruh ve velikosti do 100 mm je schopen ukrýt se v prostoru prahů a spádových objektů.

8. NÁVRH OPATŘENÍ K MINIMALIZACI NEGATIVNÍCH VLIVŮ ZÁMĚRU NA BIOCENOZU POTOKA

Jediným efektivním opatřením pro zabezpečení ochrany vyskytujících se obratlovců je záchranný elektroodlov ryb. Tento musí být předem dohodnut s hospodářem místní organizace ČRS Šumperk tak, aby mohl být proveden před zahájením prací ve vodním prostředí a ulovené ryby mohly být převezeny a vypuštěny dle potřeb hospodařícího subjektu ČRS.

Termín provádění prací ve vodním prostředí

V daném případě, kdy se předpokládá záchranný odlov ryb, v zájmovém úseku nebyla zjištěna a není ani předpokládána přítomnost zvláště chráněných druhů organismů, z biologického hlediska není důvodu termín prací časově omezovat.

Další opatření

Při přímém provádění odtěžování dnových sedimentů považuji za významné dodržet technologický postup, který bude zabezpečovat nejmenší možný zákal vody v potoce pod profilem konkrétní lokality.

V daném případě doporučuji proto, aby při čištění průtočného profilu od kumulovaných sedimentů probíhalo ručně nebo pomocí techniky ze břehu.

Při opravách spádových objektů doporučuji jejich provedení na sucho při převedení vody přes pracoviště mobilním plastovým potrubím.

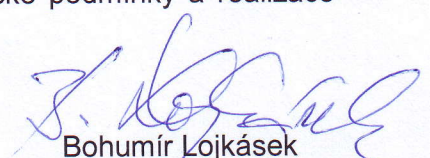
9. ZÁVĚR

Na základě posouzení aktuální situace v zájmovém úseku Bratrušovského potoka v intravilánu obce Bratrušov v souvislosti s obsahem zadávací dokumentace, je zřejmé, že úprava potočního koryta je objektivně podloženým požadavkem. Práce ve vodním korytě však budou významným zásahem do biotopových poměrů dotčené biocenózy a vyvolají její významné změny.

Po zvážení výsledků provedeného průzkumu a posouzení možností jak práce provádět co nejšetrněji k živé složce prostředí, jsem dospěl ke stanovisku, že záměr lze v dané situaci realizovat z pohledu biologického prakticky bezkonfliktně při dodržení doporučení formulovaných v odstavci 8 této zprávy.

V případě akceptování uvedených podmínek je zřejmé, že zásah do silně degradované biocenózy toku zásadně nezhorší její abiotické podmínky a realizace záměru tak nebude v protikladu se zájmy ochrany přírody.

V Ostravici 30. 5. 2016

Bohumír Lojkásek